

Gerealiseerd eindniveau

Versie 1 (mei 2016)

Contact details

Howest Dienst Onderwijsontwikkeling &
ondersteuning
Marksesteenweg 58
8500 Kortrijk
056 24 12 90

Afsluitende toetsen?

= Toetsen die beoordelen in welke mate een student de leerresultaten beheerst en dus startbekwaam is.

De opleiding borgt de kwaliteit van deze afsluitende toetsen in het belang van de student én in het belang van de samenleving.

Hoe kwaliteit borgen?

De kwaliteit van afsluitende toetsen wordt geborgd via:

- ☞ Relevante afsluitende toetsen
- ☞ Betrouwbare beoordeling
- ☞ Begeleiding

We zoomen in op deze drie elementen.

1. Relevante afsluitende toetsen

= Opdrachten waarmee een startende professional wordt geconfronteerd. **5 Types van afsluitende toetsen** komen in aanmerking in het hoger onderwijs. Een overzicht met een aantal voorbeelden vind je in de tabel hiernaast.

	Bedrijf & organisatie	Design & technologie	Mens & welzijn
1. Advies Een advies wordt geformuleerd m.b.t. mogelijke oplossingen.	<i>Financieel adviesrapport</i>		<i>Pedagogisch advies</i>
2. Ontwerp Een verbeelding van een eindproduct wordt ontwikkeld.	<i>Businessplan</i>	<i>Bouwontwerp</i>	<i>Behandelplan</i>
3. Product Een fysieke of digitale uitwerking van een ontwerp.	<i>Marketingevent</i>	<i>Een ICT applicatie</i>	<i>Protocol voor brandveiligheid</i>
4. Handeling Professioneel gedrag naar cliënt, leerling, klant of publiek.	<i>Professioneel handelen met klanten</i>	<i>Product-pitch</i>	<i>Behandeling cliënt</i>
5. Onderzoek Antwoord op onderzoeksvraag en conclusies.	<i>Een praktijkgericht onderzoek</i>	<i>Een praktijkgericht onderzoek</i>	<i>Een praktijkgericht onderzoek</i>

Wanneer is een opdracht geschikt voor het eindniveau?

Een opdracht moet aan **een aantal voorwaarden** voldoen opdat ze geschikt is om het eindniveau te beoordelen. Deze voorwaarden liggen vast in de Vlaamse kwalificatiestructuur en kunnen gegroepeerd worden in drie factoren (Bulthuis, 2013). Voor een bacheloropleiding gaat het om de volgende:

(1) **De complexiteit van de taak.** Een standaard antwoord of oplossing is niet voorhanden, er zijn meerdere invalshoeken. De aanpak en oplossing van deze taak vragen dat de student de verworven kennis en vaardigheden kritisch en flexibel aanwendt.

(2) **Complexiteit van de context.** Er zijn een (beperkt) aantal stakeholders, hun perspectieven worden meegenomen bij de aanpak en de oplossing. De taak is authentiek en vereist dat ook generieke leerresultaten zoals bv. communicatie worden aangewend.

(3) **Zelfstandigheid van de student.** De student is eigenaar van deze opdracht en werkt zelfsturend, hij wordt geacht autonoom voorstellen voor aanpak en oplossing te doen. Er is een opdrachtgever die geïnteresseerd is in het resultaat en met wie de student kan afstemmen.

Hoeveel afsluitende toetsen?

Ieder leerresultaat wordt afsluitend getoetst.

Een afsluitende toets evalueert vaak **verschillende leerresultaten** op afsluitend niveau. Deze evaluatie is echter context gebonden. **Meerdere afsluitende toetsen** worden dus aangeraden.

2. Betrouwbare beoordeling

Bij afsluitende toetsen is het faciliteren van een **betrouwbare beoordeling** cruciaal maar niet altijd evident. Twee elementen zijn belangrijk namelijk een **betrouwbaar beoordelingsformulier** én het **beoordelingsproces**.

2.1 Betrouwbaar beoordelingsformulier

Een betrouwbaar beoordelingsformulier is eerst en vooral **gebruiksvriendelijk** en bevat volgende elementen:

- ☞ Een helder format met overzichtelijke layout
- ☞ Link met leerresultaten
- ☞ Ruimte voor onderbouwing van eendoordeel en feedback naar student.

Een beoordelingsformulier is betrouwbaar wanneer het duidelijke informatie bevat over:

- de **beoordelingscriteria**
- de **manier waarop een quoting** tot stand zal komen (: antwoordmodel).

Beoordelingscriteria

De leerresultaten worden vertaald in beoordelingscriteria. Deze criteria zijn:

Relevant. De criteria zijn herkenbaar voor studenten en collega's uit de opleiding en zijn gelinkt aan de leerresultaten.

Observeerbaar. De indicatoren zijn te observeren aan de hand van producten die een student oplevert of handelingen die hij uitvoert.

Specifiek. De indicatoren zijn voldoende richtinggevend voor examinatoren en begeleiders.

Eenduidig. De indicatoren zijn vaak beperkt tot één actief werkwoord per indicator.

Hanteerbaar. Het aantal indicatoren is voor een beoordelaar praktisch hanteerbaar om in de gestelde tijd tot een oordeel en onderbouwing te komen.

Antwoordmodel

De regels om te komen tot een oordeel zijn omschreven. Volgende vragen worden in overweging genomen:

- Weegt ieder criterium even zwaar door in de beoordeling?
- Weegt ieder deelproduct even zwaar door in de beoordeling?
- Hoe zwaar weegt de beoordeling van de diverse beoordelaars door?

2.2 Beoordelingsproces

Een goed beoordelingskader is een ondersteuning maar verschil in interpretatie is niet uit te sluiten. De betrouwbaarheid wordt verhoogd door volgende zaken:

Deskundigheid beoordelaars. De beoordelaars kennen 'de wereld achter de criteria'. De beoordelaars hebben een doorleefd beeld van wat er aan kennis en vaardigheden wordt verwacht.

Min. 2 beoordelaars in wisselende combinaties. De beoordeling bij afsluitende toetsen komt tot stand op basis van overeenstemming tussen min. 2 beoordelaars. Deze duo's wisselen idealiter qua samenstelling om beoordelaarseffecten te vermijden.

Normvinding. Het is cruciaal dat beoordelaars een 'gedeelde norm' hebben van het eindniveau. De beoordelaars krijgen de gelegenheid om hun beoordelingen uit te wisselen om tot een gezamenlijke interpretatie te komen. Er is min. 1 zo een kalibreersessie tijdens het beoordelingsproces. Idealiter vindt er ook een training plaats vooraf.

Vaak heb je rolverwarring wanneer bv. de begeleider ook een beoordelaar is. In deze situaties is het belangrijk dat ieder onafhankelijk zijn eigen oordeel vormt en onderbouwt. Pas daarna wordt er afgestemd tussen de diverse beoordelaars.

3. Begeleiding

Een laatste aspect is de begeleiding tijdens de afsluitende toetsen. Deze begeleiding kan divers zijn. Een aantal mogelijke tools (vaak in combinatie met elkaar):

- ☞ Een **handleiding** met de volledige procedure: toetsing, criteria, begeleiding e.d.
- ☞ **Goede voorbeelden** van vorige jaar ter beschikking stellen. Dit geeft studenten een beeld van de verwachtingen.
- ☞ **Groepsessies.**
- ☞ **Individuele** begeleiding

Hoewel de begeleiding bij een afsluitende toets studentafhankelijk is, is ze idealiter niet meer sterk sturend en eerder **coachend** van aard. Een beknopte samenvatting van inspirerende coachingstechnieken vind je in **bijgevoegde kijkwijzer**.

Ondersteuning?

De toetsscan geeft je een overzicht van de min. vereisten voor afsluitende toetsen.

Referentiekaders

Clement, J. (2013) *Inspirerend coachen*. Leuven: Lannoo Campus.

Howest Dienst Onderwijs (2015). Competentiegericht onderwijs in Howest. Inleidende brochure voor lectoren.

Kok, M., & te Lintelo, L. (n.d.). *Leidraad eindniveau*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.

INSPIREREND COACHEN: Kijkwijzer

Wat is het?

= Het uitlokken, begeleiden & ondersteunen van leren via een gestructureerd en doelgericht proces

Vertrekpunt voor de coach

Authentieke houding: oprecht geboid zijn door de materie en de vraagstukken die voorliggen.

Geloven in de groeicapaciteit van de student: geloven in de kracht van de student om oplossingen te vinden voor 'hindernissen'.

Inspirerend coachen: Vaardigheden

Exploreren *"Luisteren laten spreken"*

: Het verkennen van de situatie zonder onmiddellijk met een eigen oplossing te komen.

Hefbomen:

- ☞ Explorerende vragen stellen: open vragen (wat, wanneer, waar, wie....) gericht op concretisering, feiten en belevingen.
- ☞ Herformuleren en samenvatten van de reacties van een student
- ☞ Gevoelsreacties uitlokken door zelf je indrukken te benoemen (bv. dit vind ik ook altijd moeilijk).

Waarderen & bekrachtigen *"Bouwen aan een stevige fundering"*

: het creëren van een waarderend en ondersteunend leerklimaat.

Hefbomen:

- ☞ Authentiek zijn: waardeer de elementen die je werkelijk waardeert in het gedrag, de denkwijze en de instelling van de ander.
- ☞ Link de waardering aan concrete acties of producten van studenten
- ☞ Zorg voor een balans tussen waardering en corrigerende feedback.
- ☞ Waardeer verbaal en non-verbaal. Beperk je niet tot complimenten (aandacht geven is ook waarderen!)

Confronteren *"Tegengas geven"*

: Student confronteren met hiaten in het werk

Hefbomen:

- ☞ Toon oprechte belangstelling voor de reactie van de student op je feedback
- ☞ Verwoord je feedback duidelijk en concreet
- ☞ Focus op het werk van de student en niet de student zelf

- ☞ Link je feedback aan de verwachtingen.
- ☞ Kijk vooruit naar mogelijke acties en stel ze in de wij-vorm (bv. hoe zouden we dit anders kunnen aanpakken?)
- ☞ Leg je waarnemingen en je onderliggende hypothesen voor. (Bv. ik merk dat je zenuwachtig wordt bij het krijgen van deze feedback, kan je je niet vinden hierin?)

Inspireren tot innovatie en creativiteit

: Perspectief verruimen en een nieuwe kijk ontwikkelen bij de student.

Hefbomen:

- ☞ Aanspreken op enthousiasme door het stellen van open & belangstellende vragen (bv. wat wil je hiermee bereiken? Wanneer ben je tevreden?)
- ☞ Herkaderen van een probleem/opdracht: ander perspectief aanreiken om probleem te bekijken.
- ☞ Brainstormen over diverse oplossingen/opties en daarna analyseren op hun relevantie.
- ☞ Niet één advies maar verschillende adviezen geven. Student activeren om hieruit te kiezen of hiermee zijn ding te doen.

Toelaten & Ruimte geven

: gevoelens van weerstand, angst of boosheid toelaten en hieraan ruimte geven tijdens de begeleiding.

Hefbomen:

- ☞ Geruststellen werkt niet (bv. je hoeft hiervoor geen schrik te hebben). Verken deze gevoelens, benoem ze en exploreer ze met de student.

Door ruimte te geven aan 'negatieve' gevoelens, deze bespreekbaar te maken en te erkennen ga je ze vaak oplossen.

Ontspannen

: ontspannen blijven ook bij moeilijkheden

Hefbomen:

- ☞ Bewust ademen, geeft zuurstof aan de hersenen en vertraagt je hartritme.
- ☞ Humor op gepaste tijden

Korte samenvatting van het boek:

Clement, J. (2013) *Inspirerend coachen*. Lannoo Campus: Leuven.